

Slabší kometa Olbers na večerní obloze

Na letní večerní obloze nízko nad severozápadním obzorem můžeme v následujících měsících vyhlížet periodickou kometu 13P/Olbers. Kometa se do vnitřní části Sluneční soustavy vrátila po dlouhých 68 letech. Díky své dráze a úhlově malému pohybu po obloze se bude do konce července nabízet prakticky neustále ve stejném směru i výšce nad obzorem – okolo 23. hodiny ve výšce asi 10° nad oblastí severozápadního obzoru. Pouhýma očima ji nespatříme, dá se však vyhlížet už malými dalekohledy, například triedry, jako rozmazaný objekt putující v následujících měsících postupně napříč souhvězdími Vozky, Ryse, Velké Medvědice a Malého Lva.

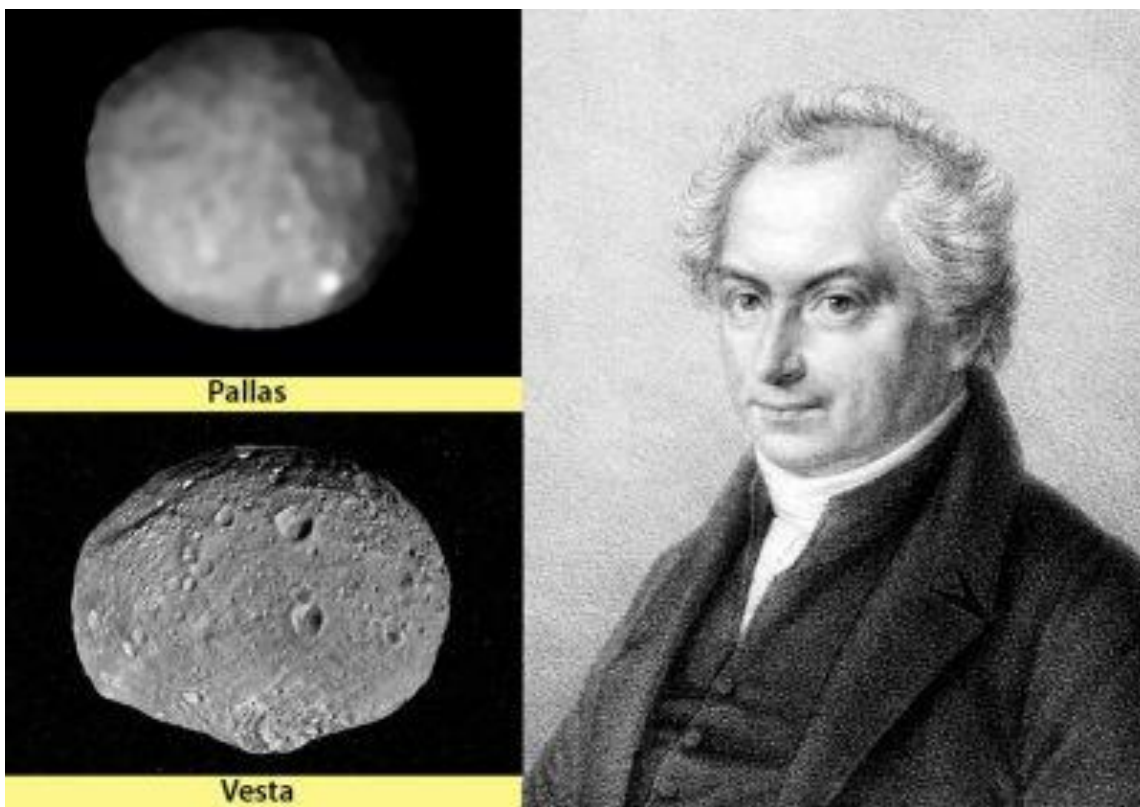
Snímek komety 13P/Olbers z 31. května 2024. Foto: Dan Bartlett/Sky&Telescope.

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progressy.physics.cz.

Malá kometa

Kometu objevil před více jak 209 lety, konkrétně 6. března 1815, slavný německý astronom *Heinrich Wilhelm Olbers* (1758-1840), který se do historie zapsal mimo jiné objevem velkých planetek Pallas a Vesta v hlavním pásu asteroidů a je rovněž autorem „[Olbersova paradoxu](#)“ ukazujícího na rozpor mezi pozorovanou tmavostí vesmíru i přes hustotu hvězd a dalších zdrojů světla v něm. Kometu našel v souhvězdí Žirafy a o den později, 7. března 1815, si její objev potvrdil. Do svého pozorovatelského deníku k ní jen dodal: „*Kometa se pohybuje pomalu směrem na sever a východ v tělu Persea. Je malá a má špatně definované jádro a velmi bledý průhledný ohon.*“ Toho roku dosáhla 5. magnitudy, byla tedy jen na hranici viditelnosti pouhýma očima.

Návraty očima velkých astronomů

Heinrich Olbers je mimo komety objevitelem i planetek Vesta a Pallas. Zdroj: ESO, Vernazza et. al; NASA/JPL-Caltech.

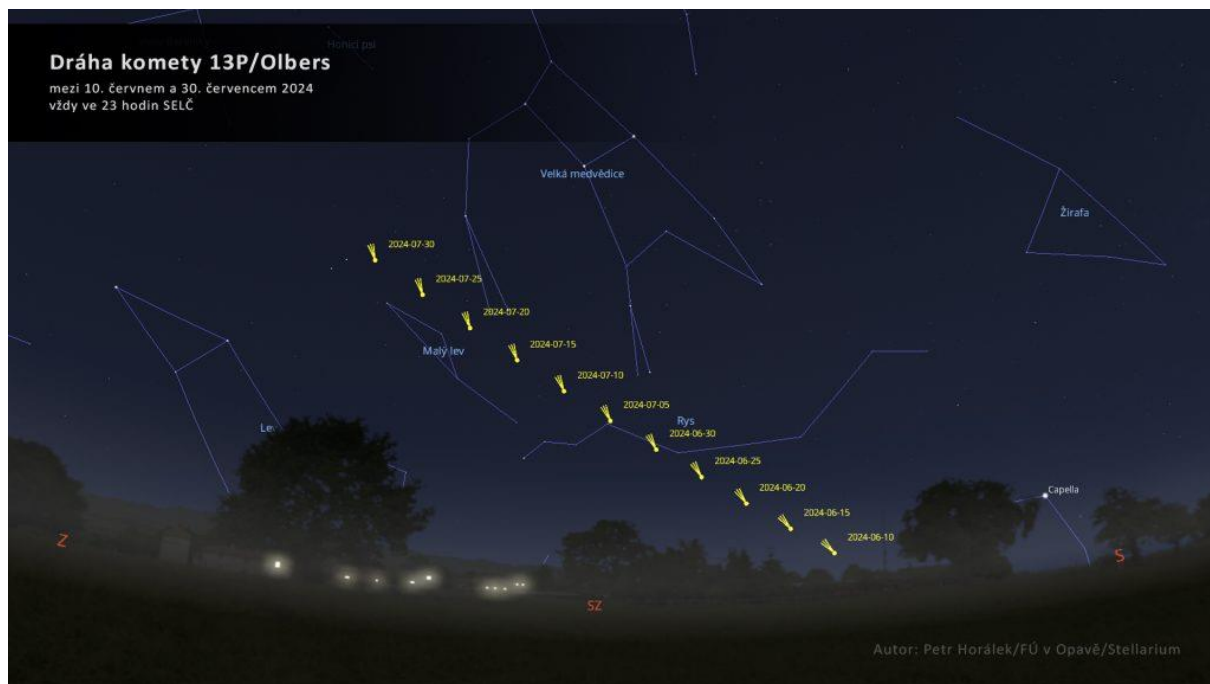
Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progressy.physics.cz.

Znovu se komety astronomové dočkali v letech 1887 a 1956, v obou případech nedosáhla žádné závratné jasnosti. Přesto si získala svou pozornost, a to především díky potvrzení její periody, která nyní činí zhruba 70 let. Zařadila se tak mezi komety Halleyova typu, jejichž periody jsou mezi 20 a 200 lety. Zajímavostí je, že při každém jejím dalším návratu ji objevil nějaký slavný „lovec komet“. Při tom v roce 1887 ji jako první pozoroval 25. srpna slavný americký astronom *William Robert Brooks* (1844-1921), spoluobjevitel letos pozorovatelné komety [12P/Pons-Brooks](#). Při jejím návratu ve 20. století ji pro změnu objevil neméně slavný československý astronom *Antonín Mrkos* (1918-1996), a to 4. ledna 1956 jen asi pět a půl měsíce před jejím průletem přísluním (které nastalo 19. června 1956). Před letošním přísluním se o její první pozorování zasadil americký astronom *Alan Hale* (nar. 1958), spoluobjevitel pozoruhodně jasné komety Hale-Bopp z roku 1995. Hale našel Olbersovu kometu už 23. srpna 2023, a to na digitálních snímcích z observatoře Las Cumbres.

Vyhlížejte za soumraku

V průběhu června a července se kometa bude pohybovat mezi souhvězdími Vozky a Velké medvědice, přičemž díky své dráze vůči Zemi a Slunci se na obloze bude nacházet do konce července prakticky stále nevysoko nad severozápadní obzorem. Vyhlížet se bude dát už za pokročilého soumraku před 23. hodinou ve výšce okolo 15°, za tmy se ale už bude vždy nacházet o dost níže. K jejím pozorování je proto zapotřebí vyhledat místo s dokonale odkrytým severozápadním obzorem, přičemž v tom směru by se na vybraném pozorovacím místě nemělo desítky kilometrů daleko nacházet žádné velké město. K vyhledání je dobré mít v ruce mapku ukazující její přesnou aktuální polohu vůči hvězdám (k nalezení například na stránce [The Sky Live](#)). Přísluním kometa proletí 30. června 2024 a jen o den později dosáhne maximální jasnosti asi 6,5 magnitudy. V té době nebude na večerní obloze rušit Měsíc, kometa by se tedy měla dát daleko od měst sledovat malými dalekohledy relativně snadněji (samozřejmě popřeje-li počasí).

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progressy.physics.cz.

Dráha komety 13P/Olbers mezi 10. červnem a 30. červencem 2024 nad severozápadním obzorem. Na spatření komety potřebujete malý dalekohled. Zdroj: Petr Horálek/Stellarium/FÚ v Opavě.

Znovu se kometa objeví na obloze až v roce 2094, a to spolu s neméně zajímavou (a letos hojně pozorovanou) kometou [12P/Pons-Brooks](#). Rozhodně se tedy vyplatí vytáhnout triedr a spolu s nějakou mapkou či aplikací v mobilu toto zajímavou kometu vyhledat, i když nepatří mezi ty mimořádně jasné.

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progressy.physics.cz.

Zdroje a doporučené odkazy:

- [1] [O kometě 13P/Olbers na Cometography.com](#)
- [2] [Kometa 13P/Olbers \(Wiki\)](#)
- [3] [Heinrich W. M. Olbers \(Wiki\)](#)
- [4] [Aktuální poloha komety 13P/Olbers - The Sky Live](#)
- [5] [O kometě 13P/Olbers na stránce Seiichi Yoshidy](#)
- [6] [O současném návratu komety 13P/Olbers na Sky&Telescope](#)

Kontakty a další informace:

Mgr. Petr Horálek

*PR výstupů evropských projektů FÚ SU v Opavě
autor snímku*

Email: petr.horalek@slu.cz

Telefon: +420 732 826 853

RNDr. Tomáš Gráf, Ph.D.

Fyzikální ústav SU v Opavě, vedoucí observatoře WHOO! a Unisféry

Email: tomas.graf@fpf.slu.cz

Telefon: +420 553 684 548

Bc. Lucie Dospivová

Referát pro vnější vztahy SÚ v Opavě

Email: lucie.dospivova@physics.slu.cz

Telefon: +420 553 684 214

Astrofyzikální proGResy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřená na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGResy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progressy.physics.cz.